

Kaikki halusivat ”olympia- vieraan”: Helsingin olympiakisojen majoituksesta

Tarkastelen seuraavassa Helsingin olympialaisten majoitustoimiston tehtäviä vuosina 1950–1953 – yksi näkökulma urheilun historiaan sek in. Osallistuin 20-vuotiaana opiskelijatyttönä toimiston työhön joulukuusta 1951 helmikuun loppuun 1953. Olympiakärpäsen puraisemana ilmoittauduin toimeen lehti-ilmoituksen perusteella.

Me nuoret odotimme olympiakisoja malttamattomina. Samaa innostusta ilmensivät myös TUL:n liittojuhlien ja Suomen Suurkisojen valtavat osallistujamäärät. 1950-luvun alun helsinkiläisnuori tuns i kaupunkinsa hyvin, jokainen meistä olisi kelvannut kisaoppaaksi. Ei ollut katua, jonka nimeä emme olisi tienneet. Opettelimme yksisuuntaiset kadut ja bussien ja raitiovaunujen pysäkit. Osasimme kertoa nähtävyyksistä kummallakin kotimaisella kielellä. Vieraista kielistä saksa oli etusijalla, englantia oli ryhdytty laajemmin lukemaan vasta sodan jälkeen. Moni oli ollut kirjeenvaihdossa ulkomaille, mutta lähempi tuttavuus esimerkiksi matkustelemalla ei ollut vielä mahdollista muun muassa valuuttapulan vuoksi.

Kisojen järjestelyistä vastasi vuonna 1947 perustettu XV OLYMPIA-HELSINKI 1952 ry. Se jakautui neljään jaostoon: urheilu-, huolto-, sanomalehti- ja tiedotusjaostoon sekä keskustansliaan. Huoltojaostoa johti Olavi Suvanto ja osastopäällikkönä oli Torsten E. Glantz. Jaoston ensimmäinen toimipaikka sijaitsi Korkeavuorenkatu 30:ssa. Sinne perustettiin myös majoitustoimisto, jonka käytännön johtamisesta vastasivat Sakari Lah tinen, Per Savander sekä kapteeni evp. Bror-Erik Mannfors.

Helsingin olympiakisoihin osallistui edustajia 70 maasta. Mieskilpailijat majoitettiin kisoja varten rakennettuun Käpylän kisakylään ja Helsingin Teknillisen Korkeakoulun ylioppilaskylään, Otaniemeen. Naiset sijoitettiin vielä tuolloin erilliseen "naistenkylään", Sairaanhoidajaoppilaitokseen. Ratsastajat halusivat päästä lähelle hevosiiaan, joten heidän majapaikkansa oli sotainvalidien sisäoppilaitos Ruskeasuolla. Viisiottelijat oli majoitettu lajin kilpailupaikkakunnalle, Hämeenlinnaan. Useat purjehtijoista oli kutsuttu suomalaispurjehtijoiden koteihin. Osa Suomen joukkueesta majaili Santahaminassa.

Helsingin hotellien kapasiteetti oli tuolloin vain 3 000 vuodepaikkaa, jotka oli varattu kutsuvieraille ja maittensa virallisille edustajille. Muiden kisavieraiden majoitus ratkaistiin tarjoamalla yösjää yksityiskodeissa ja tilapäisissä majoituspaikoissa kuten kouluissa ja muissa julkisissa rakennuksissa. Vuonna 1949 majoitustarpeeksi arvioitiin 150 000 vuodepaikkaa, joista vajaa puolet menisi ulkomaalaisille kisavieraille.

Majoitustoimisto aloitti mittavan yksityiskotien kartoittamisen. Lehtien ja radion avulla etsittiin huoneiden luovuttajia, ja

Helsingin olympiailaisten majoitusseteli. (Anneli Kokkolan kokoelma)

XV 1952 65

YKSITYISMAJOITUSSETELI Inkvarteringsedel vid privat inkvartering
Bon de logement chez un particulier
Private lodging voucher

N:o **P 0017016**

Majapaikkanne: haltija Eder inkvarteringsvärd Propriétaire de votre logement Your host	HAKKINEN V. no		MAJOLATU	
Osoite Address Adresse Address	HELSINKI	HELSINGFORS	HELSINKI	
	HERTONIEMI	Susitie 12	35/8 1952/	
	HERTONAS,	Vargvägen		
Ajaksi För tiden Du Between	klo 12 kl. 12 12 heures 12 noon	klo 12 kl. 12 12 heures 12 noon	Huone Rum för Chambre pour Room for	hengelle personer personnes persons
	20/7	21/7	2	
Luokka Klass Categorie Class	11	Hinta vrkitta Pris per dygn Prix du loyer Price per day	3.70	USA:n dollari USA dollar Dollars américains par jour US \$

XV OLYMPIA HELSINKI 1952
XV. OLYMPIADEN HELSINGFORS 1952

Käännös: Vänd.
Täyppö: P. L. O.

Anneli Kokkola

Kaikki halusivat "olympiavieraan": Helsingin olympiakisojen majoituksesta

majoitustiedustelijoina toimi kaikkiaan 131 henkilöä. Syksyllä 1951 toimisto piti huoneiden luovuttajille tiedotustilaisuuden yhdessä Helsingin Marttayhdistyksen kanssa. Siihen mennessä helsinkiläiset olivat luvanneet kymmeniätuhansia huoneita kisa-vieraille. Töölössä, kisapaikkojen lähellä, oli tarjolla 30 000 vuodepaikkaa. Huoneistojen haltijoiden kanssa oli tehty sopimus, josta kävi ilmi huoneiden koko ja kunto, isäntäväen kielitaito ja toivomus vieraiden kansallisuudesta. Kielitaidokseen ilmoitti ruotsin 40 %, englannin 30 %, saksan 20 %, mutta olipa mukana myös Japanin ja Afrikan kielten taitajia. Vieraksi toivottiin useimmin amerikansuomalaisia ja amerikkalaisia 35 %, ruotsalaisia 20 % ja muita skandinaaveja, mutta kiinnostuneita oliin myös kaukaisemmista vieraista aina Afrikkaa ja Kiinaa myöten.

Toimisto laajeni joulukuussa 1951, jolloin 20 naispuolista apulaista aloitti sopimusten käsittelyn Ritarihuoneen vaakunasalissa. Huoneet lajiteltiin yhden, kahden ja kolmen hengen huoneisiin ja kolmeen eri tasoluokkaan. Huoneiden varustelu, kuten vuoteet ja liinavaatteet arvioitiin. Tämä oli välttämätöntä, sillä elettiin vielä sodan jälkeistä pulaa.

Pula-aikaa oli kestänyt kymmenen vuotta, ja sen aikana vaatteet oli käytetty ja käännetty moneen kertaan. Muistan hyvin omat kauhtuneista oviverhoista tehdyt hiihtohousuni, jotka hajosivat heti ensimmäisissä hiihtokilpailuissa. Vielä kisavuonna nukuttiin rautaisissa hetekoissa. Patjojen päälliset oli ommeltu raidallisesta kankaasta, joka lokeroitiin ja täytettiin lastuvillalla. Patjoihin tarttui usein ruosteläikkiä hetekan jousista. Lakanat olivat hohtavan valkoisia, mutta kuluneita.

Helsingin Sanomissa 3.6.1951 nimimerkki P.M. ehdotti "olympiatoimikunnalle, että se toimisi siihen suuntaan, että sellaiset huoneiden luovuttajat, jotka välttämättä tarvitsevat lakanakangasta, saisivat ostoluvan ja heille varattaisiin kohtuullinen määrä kangasta. Sillä huoneiden luovuttamisen ensimmäisenä ehtona on, että on edes kunnolliset vuoteet". Muistaakseni säännöstely purkautui juuri ennen olympiakisoja ja kauppoihin ilmestyi niin sanottua jokamiehen lakanakangasta. Majoitustoimisto myi huoneiden luovuttajille lisäksi froteepyhkeitä.

Majoitustoimisto muutti Skohan taloon, nykyisen "Makkaratalon" edeltäjään, jossa alkoi majoitusseteleiden lähettäminen ulkomaille. Kaksiosaiset, numeroidut lipukkeet oli painettu Suomen Pankin setelipainossa ja niihin merkittiin tiedot majoitus-

Anneli Kokkola

Kaikki halusivat
"olympiavieraan":
Helsingin
olympiakisojen
majoituksesta

muodosta, osoite, yöpymisvuorokaudet ja hinta. Setelit myytiin kisalippujen ostajille, jotka luovuttivat ne majoituksensa huoneiston haltijalle. Näitä seteleitä vastaan haltijat saivat korvaukset majoitustoimistosta.

Vuokrausinnon ylläpitämiseksi majoitustoimisto sai vuoden 1952 alussa oikeuden arpoa huoneen luovuttajien kesken kisojen pääsylippuja kunkin kuukauden viimeisenä päivänä. Arpajaisia pidettiin toukokuulle saakka.

Kisavuoden huhtikuussa vieraille oli tarjolla yksityismajoituksessa 45 000 ja yhteismajoituksessa 53 000 sekä telttaleirimajoituksessa 14 000 vuodepaikkaa eli yhteensä yli 100 000 vuodepaikkaa. Lisäksi camping-alueilla oli tilaa 2 500 teltalle tai asunтоваunulle.

Majoitustarve osoittautui arvioitua pienemmäksi. Esimerkiksi pääsylippuja myytiin ulkomailla vain kolmasosa tarjotuista, ja niinpä 30 000 yksityistä vuodesijaa jouduttiin perumaan. Peruutuksista ilmoittaminen huoneistojen haltijoille oli ikävä tehtävä, olivathan he uhrautuvaaisesti olleet puuhassa mukana.

Kesäkuussa säädettiin vielä laki, jolla majoitustoimiston kautta kisavieraille vuokratuista huoneista saatu tulo olisi verovapaa. Vähän ennen kisoja Helsingin päivälehdissä vedottiin isännöitsijöihin, jotta talot antaisivat lämmintä vettä kisojen aikana.

Kisojen alla toimistomme muutti lähemmäksi varsinaisia kisapaikkoja, nykyisen Elannon hautausmaaston tiloihin Kisahallia vastapäätä. Kisojen alettua toimisto oli auki ympäri vuorokauden, ja vilskettä ja kansainvälisyyttä riitti. Asiakkaita palveltiin 15 henkilön voimin. Majoituspalvelulla ei ollut pyynnöstä huolimatta henkilöautoa käytössään, ei myöskään taksintilausoikeutta edes yöaikana. Rauhallsuudella ja huumorilla kuitenkin selvitettiin. Vielä kisojen aikana jouduttiin sulkemaan 24 yhteismajoituspaikkaa ja telttaleirimajoituksesta 6 000 vuodepaikkaa yöpymistarpeen vähyyden vuoksi.

Kisojen jälkeistä lopputilitystä jäi tekemään seitsemän henkilöä. Käyttämättä jääneiden majoitusseteleiden loppulaskenta tehtiin Suomen Pankin alakerrassa, kaltereiden takana. Laskenta osoitti, että kaikista eri majoitusmuotojen vuodepaikoista oli ollut käytössä vain 32 000 paikkaa eli 20 %. Seurasaaren ja Lehtisaaren camping-alueet olivat olleet suosittuja ja täydessä käytössä. Yksityis- ja hotellimajoituksen päällikkö Sakari Lahtinen totei 1.3.1953 kisavieraiden "olleen tyytyväisiä yksityismajoituksen

Anneli Kokkola

Kaikki halusivat
"olympiavieraan":
Helsingin
olympiakisojen
majoituksesta

järjestelyihin." Yhteismajoitusta käyttäneistä ulkomaalaisista oli ruotsalaisia 45 %, englantilaisia ja ranskalaisia 12 %, tanskalaisia 7 % ja saksalaisia 6 %. Yöpyjiä kertyi 33 eri maasta, joukossa Indonesia, Pakistan, Intia, Havaiji, Guatemala ja Kultarannikko.

Suurista ulkomaisista kisavieraryhmistä mainittakoon ranskalaiset Club Méditerranée ravintoloiheen, baareineen ja tansilavoineen (yhteensä 600 henkeä) ja Centre de Coopération Culturelle et Sociale -ryhmä (220 henkeä). Deutsche Sportjugend toi Helsinkiin 210 vierasta ja Saksan Liittotasavallan kustantama nuorisoleiri 184 henkeä. Alle 100 hengen ryhmiä oli Marokosta, Itävallasta, Saksasta ja Ruotsista.

Minun olympiakisani majoituksen parissa kestivät 434 päivää. Parhaimmaksi muistoksi kisoista minulle jäi saamani Suomen Olympialaisten Ansiomitali. Ikätovereilleni kisat olivat elämys. Muistan kuinka hivenen pelokkaina ihmettelimme tummien olympiaurheilijoiden ja kisavieraiden ihonväriä. Niin eksoottisia kansallisuuksia ei oltu totuttu näkemään. Ihmeellistä oli myös hedelmien ja Coca-Colan maahantuonti. Olympialaisten myötä elämä muuttui askeleen kansainvälisemmäksi.

Anneli Kokkola

Kaikki halusivat
"olympiavieraan":
Helsingin
olympiakisojen
majoituksesta